

Till:

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

wilhelm.wojtasik@regeringskansliet.se

Från:

ICA-handlarnas Förbund

Svetsarvägen 16

171 93 Solna

elisabeth.due@icahandlarna.se

Remissvar med anledning av DS 2019:19 om genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

ICA-handlarnas Förbunds ("Förbundet") är medlemsorganisation för Sveriges cirka 1500 ICA-handlare och är även majoritetsägare av börsnoterade ICA Gruppen. ICA-handlarna är egna företagare, som äger och driver sina butiker på olika lokala marknader, i 285 av Sveriges 290 kommuner. ICA-handlarna är kunder hos ICA Sverige som är en av handlarnas många leverantörer. ICA-handlare konkurrerar fullt ut sinsemellan på sina lokala marknader och med övriga aktörer på dagligvarumarknaden om kunders lojalitet och om leverantörers varor och tjänster.

ICA-handlarna värnar en välfungerande och konkurrenskraftig livsmedelskedja i hela Sverige. Förbundet vill med anledning av remissen om otillbörliga affärsmetoder inom livsmedelskedjan anföra att ICA-handlarnas Förbund förordar att Sverige inte går längre i något avseende än vad som regleras i EU-direktivet. Enligt vår bedömning finns inga tydliga fördelar med att frångå direktivet och överimplementera enligt den svenska utredarens förslag i DS 2019:19. Dessutom saknas en tillräckligt djup konsekvensbedömning mot bakgrund av de förslag som utredaren har lagt fram.

Sammanfattning

Förbundets uppfattning är att det inte finns några bärande skäl att gå ifrån EU-direktivet och överimplementera enligt utredarens förslag i DS 2019:19. Tvärtom riskerar föreslaget till överimplementering leda till oönskade effekter såsom att erbjuda ensidigt skydd för marknadens största leverantörer i förhållande till mindre egenföretagare i detaljistledet. En sådan implementering ligger inte i linje med direktivets syfte, skulle inte gynna den svenska livsmedelskedjan och är inte heller förenlig med grundläggande konkurrensrättsliga principer.

Vi förordar därför en rak implementering av EU-direktivet i svensk lagstiftning i enlighet med EU-direktivets lydelse. I övrigt hänvisar vi till remissvar från Svensk Handel och Svensk Dagligvaruhandel.

EU-direktivet

EU-direktivet har växt fram efter en långvarig diskussion på EU-nivå om konkurrensförhållandena inom jordbruks- och livsmedelskedjan, som till stor del sker på grund av effekterna av den gradvisa marknadstillpassningen av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Direktivet är ett så kallat minimiharmoniseringsdirektiv som innebär att medlemsstater kan införa eller behålla nationellt regelverk som går längre än vad EU-direktivet kräver, så länge som dessa föreskrifter är förenliga med EU-direktivet och med den inre marknadens funktion. Medlemsländerna har dock att utgå från direktivtexten vid det nationella genomförandet.

Vi noterar att utredaren har anfört följande om sitt uppdrag "[r]edan enligt utredarens uppdrag ska genomförandet inte gå längre än direktivet kräver om det inte kan motiveras med tydliga fördelar för företagandet, såsom minskad administrativ börda eller bättre förutsättningar att öka produktionen."¹ Mot detta som bakgrund kan man ha skäl att undersöka hur bärande utredarens argument är för att, i strid med sina egna direktiv, föreslå att gå mycket längre än vad direktivet kräver.

Vi anser att Sveriges riksdags beslut från den 3 april 2019 bör beaktas, där det tillkännages att regeringen bör verka för att EU-direktiv genomförs i svensk rätt på ett sätt som inte missgynnar företagets konkurrenskraft. Riksdagen konstaterar även att utgångspunkten bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning, och när det finns skäl att överskrida denna miniminivå ska effekterna för företag tydligt redovisas.²

Trappmodellen

EU-direktivets syfte är att stärka de mindre primärproducenternas ställning i livsmedelskedjan. Direktivets restriktioner ska därför gälla för större aktörers marknadsbeteende gentemot aktörer som har en svagare förhandlingsposition. Skälen till trappmodellen är tydliga i direktivet. Varje säljare i en mindre storlekskategori skyddas vid affärer med köpare i en större storlekskategori.

Förvånande för oss förespråkar den svenska utredaren att trappmodellen ska slopas i svensk lagstiftning, vilket innebär att lagstiftaren tar bort förhandlingsfriheten i jämbördiga avtalsförhållanden eller där köparen är den svagare parten. Den svenska implementeringen skulle resultera i en fullständigt ensidig reglering till förmån för alla starkare leverantörer, även för de leverantörer som har en omsättning över 350 MEUR. Det är knappast förenligt med rådande konkurrensrättsliga principer, EU-rättens allmänna krav och främjar inte heller en lokalt välfungerande livsmedelskedja i Sverige.

När det gäller mått på relativ förhandlingsstyrka anges i skälen till direktivet att "[ett] passande approximativt värde för relativ förhandlingsstyrka är de olika aktörernas årsomsättning. Även om det är ett approximativt värde ger ett sådant kriterium aktörerna förutsägbarhet när det gäller deras rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv."³ Vi finner det mycket svårt att förstå hur utredaren kan mena att det faktum att omsättning inte är ett perfekt mått skulle göra det bättre att helt bortse från UTP-direktivets ändamål och syfte, dvs. att skydda mindre leverantörer mot större köpare. Avsikten med direktivet är inte att ta bort förhandlingsfriheten i jämbördiga avtalsförhållanden eller där köparen är den svagare parten.

Direktivet avser inte att skydda exempelvis en multinationell leverantör mot en liten lanthandlare vilket skulle bli fallet vid ett borttagande av trappmodellen. Detta bör inte heller vara den svenska lagstiftarens avsikt. Idag omfattar ICA-handlarnas inköp av lokalt producerade livsmedel i genomsnitt 20 till 25 procent av ICA-butikernas varusortiment. I genomsnitt har den enskilda ICA-handlaren 10 leverantörer och vi vet att vissa särskilt matintresserade ICA-handlare kan ha uppåt 250 olika leverantörer. Enskilda butiker, såsom ICA-butiker, är både den första och den allra viktigaste försäljningskanalen för många lokala leverantörer. Detta innebär att ICA-handlare bereder en betydelsefull marknadsplats för väldigt många jordbrukare och lokala livsmedelsföretag runt om i hela Sverige. Vi befärar att ett borttagande av EU-direktivets trappmodell kommer inverka negativt på ICA-handlarnas vilja och förmåga att köpa in varor direkt från lokala leverantörer. Detta beror

---

¹ Sid [ ] DS 2019:19 angående frågan om överimplementering av skriftlighetskrav.

² Se Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU7.

³ Se skälen punkten 14, UTP-direktivet.

bland annat på risken för de stora böter som oförutsedda misstag eller feltolkningar kan föra med sig.

Färskvarudefinition och betal- och avbeställningstider

Utredaren har även i andra avseenden föreslagit att Sverige bör gå längre än vad som föreskrivs i EU-direktivet, nämligen när det gäller betal- och avbeställningstider.

Utredaren har föreslagit en generell betaltid om 30 dagar ska gälla för alla jordbruks- och livsmedelsvaror istället för enbart färskvaror och anger som huvudsakligt skäl att den svenska branschen redan i hög grad använder sig av 30 dagar som betaltid. Vi menar att det just därför är onödigt att särskilt reglera denna faktor. Utredaren anser vidare att det finns "starka" byråkratiska förenklingsskäl för en generell 30-dagars regel och att det kommer finnas svårigheter att definiera vad som utgör en färskvara och inte.

Att regelverket skulle vara svårtillämpat för den nationella tillsynsmyndigheten kan inte vara skäl till överimplementering av ett direktiv. Att definitionen av "färskvara" kan leda till tolkningsfrågor för den svenska tillsynsmyndigheten kan inte heller i sig vara skäl att frånga EU-direktivets mening eftersom svenska företag ändå måste förhålla sig till detta vid affärsuppställningar med aktörer som verkar i andra EU-länder där direktivet implementeras 1:1. Av samma anledning bör inte heller svensk överimplementering ske när det gäller regler för sena avbeställningar. Överimplementering försvårar handel över landsgränserna inom EU för svenska företag oavsett om de är köpare eller leverantör.

Med vänlig hälsning,

Elisabeth Due
Näringslivs- och branschfrågor
ICA-handlarnas Förbund